

הכנסת

הכנסת העשרים-וחמש מושב שני

פרוטוקול מס' 390
מישיבת ועדת הכספים
יום שני, י"ב באייר התשפ"ד (21 במאי 2024), שעה 10:00

סדר היום:

הצעת חוק עדכון שיעורי תגמולים לנכי רדיפות הנאצים ולנכי המלחמה בנאצים וביטול המרת תגמולים (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024

נכחו:

חברי הוועדה:

משה גפני – היו"ר
ינון אזולאי
ולדימיר בליאק
שרן מרים השכל
סימון מושיאשווילי
חמד עמאר
מיכל שיר סגמן
אושר שקלים

חברי הכנסת:

אברהם בצלאל
ששון ששי גואטה

מוזמנים:

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב
תאה אדרי – מנהלת תחום תגמולים, משרד ראש הממשלה
נועה בלכר אורנשטיין – ראש תחום קשרים בין-לאומיים, המשרד לשוויון חברתי
ד"ר אברהם ובר – יועץ המשרד לענייני רכוש יהודי מתקופת השואה, המשרד לשוויון חברתי
מירי מאיר-שטמן – מנהלת תחום פ"א ניצולי שואה - אזרחים ותיקים, מינהל, משרד הרווחה והביטחון החברתי
רונית רוזין – מנהלת הרשות לזכויות ניצולי השואה
גליה מאיר אריכא – עו"ד, יועצת משפטית, הרשות לזכויות ניצולי שואה
עמיחי פישמן – עו"ד, ממונה בכיר, הרשות לזכויות ניצולי שואה
אושרית אברמוביץ – חשבת, הרשות לזכויות ניצולי שואה

ייעוץ משפטי:

שלומית ארליך
עפרי נודל

מנהל הוועדה:

טמיר כהן

רישום פרלמנטרי:

הילה לוי

רשימת הנוכחים על תואריהם מבוססת על המידע שהוזן במערכת המוזמנים הממוחשבת. ייתכנו אי-דיוקים והשמטות.

הצעת חוק עדכון שיעורי תגמולים לנכי רדיפות הנאצים ולנכי המלחמה בנאצים וביטול המרת תגמולים (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024**היו"ר משה גפני:**

בוקר טוב, אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת הכספים. אנחנו עוסקים היום בהצעת חוק עדכון שיעורי תגמולים לנכי רדיפות הנאצים ולנכי המלחמה בנאצים וביטול המרת תגמולים (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024. לפני שאנחנו מתחילים אני מודה לך, אדוני סגן השר, שאתה ממונה על העניין של נכי רדיפות הנאצים. הבמה לרשותך.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, מכובדי חברי הוועדה, אנשי הרשות לניצולי שואה וההנהלה הבכירה. אנחנו מניחים בשמחה בפניך ובפני חברי הוועדה הצעת חוק שהיא פרי עמל של זמן רב, ובעצם משקפת צורך שהגיע מהניצולים ומהטיפול המסור של הרשות לניצולי השואה במשך זמן רב.

המטרה של החוק היא לייעל את הטיפול בניצולי שואה, לצמצם את הביורוקרטיה ולקצר זמנים בעדכון הקצבאות. רק כדי לסבר את האוזן, אנחנו משלמים מדי חודש קצבאות ל-60,000 איש, מתוכם 42,000 ניצולי שואה, ועוד 18,000 שהם אלמנים או אלמנות של ניצולי שואה. התקציב של הרשות לא קטן בכל קנה מידה, ומדובר על 5.6 מיליארד שקל לשנה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

הוא השתנה השנה?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

השינויים בקטן, אבל הם לא משפיעים על המיליארדים. הם משפיעים על סכומים יותר קטנים. אני אתייחס לשינויים, ואני רוצה לשקף ממש בקצרה את הצעת החוק. עד היום, כדי לעדכן את מדד התקצוב של התגמולים, היינו צריכים להכין צווים, להחתים את השר הממונה, להחתים את שר האוצר, להגיש פנייה לכנסת ולבוא לכאן לדיון. לבוא לכאן זה היה החלק הכי קל וזאת הייתה הנאה שלנו. אבל עד שהיינו מגיעים לכאן, הייתה סחבת ומטבע הדברים כל מיני עיכובים שהיו מעכבים את העדכון של אותם תגמולים.

היום זה יהיה מידי ולא רטרואקטיבי, דבר שעשה לנו הרבה בעיות. פעמיים בשנה יהיה עדכון, שמיטיב. איך אנחנו יודעים שזה מיטיב עם הניצולים? העלות של העדכון היא 60 מיליון שקל, ההטבה היא של 60 מיליון שקל. זה יעשה מייד ב-1 ביולי.

אנשי המקצוע ירחיבו, אבל רק שנדע שגילם הממוצע היום הוא 86, ובאופן יחסי הם מאריכים ימים יותר מכלל האוכלוסייה.

היו"ר משה גפני:

מי אמר את זה?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אלה נתונים שיש לנו ברשות. אם הגיל הממוצע הוא 80, אצלם זה 86. ההסבר לזה הוא שאנשים ששרדו הם אנשים חזקים גם נפשית וגם פיזית. זה אומר שהתגמולים שאנחנו נותנים יותר ארוכים, ואנחנו משלמים למשך יותר שנים.

דיברנו כאן על זה שאולי בגלל זה, ההפסד שלנו הוא שאולי נצטרך להגיע לכאן פחות. אנחנו רוצים להגיע לוועדת הכספים. האמת היא שאנחנו נמצאים בכנסת כמעט בכל שבוע, ובזכותך, נתת אפשרות להקים ועדה.

היו"ר משה גפני:

של מירב כהן.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

כמעט בכל שבוע אנחנו נמצאים פה. גם היום אנחנו נמצאים פה ולא עזבנו את הכנסת. חשוב לנו לבוא לוועדת הכספים ואולי אני יכול להציע שיהיה דיווח שנתי או משהו מהסוג הזה. אנחנו נשמח.

היו"ר משה גפני:

זה לא רק בשביל הכבוד, אלא גם דברים שעולים כל הזמן דרך פניות שאנחנו מקבלים מניצולי שואה. צריך שיהיה דיווח. אני לא יודע בדיוק איך, ודיברתי גם עם היועצת המשפטית של הוועדה וגם עם גלית. אנחנו צריכים למצוא לעניין הזה פתרון, זה גם טובת העניין. יש חיסרון בכך שהעדכון יהיה אוטומטי. תמיד הייתי מוציא הודעה לעיתונות שסידרנו ועדכנו את זה, והיום לא נצטרך. הכול יהיה מסודר.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אבל זה מועיל מאוד לניצולים. זאת הטבה בשבילם וגם יציבות בכספים שהם מקבלים. גם אנחנו, שהתעסקנו בזה, נוכל להתעסק בדברים אחרים.

אתה מלווה את הרשות לניצולי שואה ואת כל התגמולים לניצולי שואה שנים רבות כימי היותך בכנסת. אתה מלווה אותה ואנחנו תמיד מצינים את זה, גם בדיונים שלנו. אבל יש שינוי, אתה נדרש לעשות היום פחות. זה לא מה שהיה פעם, שהיו עיכובים. היום וכבר תקופה ארוכה יש קביעות, והם מקבלים את התגמולים שלהם באופן קבוע. אני חושב שיש בזה שינוי רב. נעשה סדר, ואנחנו זוקפים הרבה מזה לזכותך. מעבר לזה, יש תוספות שלא קשורות לתגמולים או בנוסף לתגמולים. למשל, עוד שעות סיעוד לאלה שנצרכים. בתקופת הקורונה קיבלו ניצולי השואה תוספות משמעותיות, והן לא הסתיימו עם הקורונה. מכיוון שהן ניתנו, הן ניתנות גם הלאה. יש לנו שיתוף פעולה יפה ופורה עם ועדת התביעות, ואני חושב שהיחסים עם האוצר טובים. צריך להשתפר תמיד, אבל אנחנו משתדלים לקיים מערכת יחסים שגורמת ליציבות בתגמולים.

בחרבות ברזל היו הרבה מפונים מניצולי השואה גם מהדרום. עד היום בדרום ובצפון יש מפונים מניצולי שואה. בדרום לבד חיים כ-20,000 וזה משמעותי מאוד. גם אם הם לא מפונים, ודאי הם נזקקים ליותר תמיכה. באופן כללי, הוכח שגם אנשים ששמרו כל השנים על כך שהילדים יחיו בבית רגיל, והיה להם הכוח לנצור את מה שהם עברו, בשנים החלשות שלהם, בשנות הזקנה, קשה להם לנצור את זה. זה גורם לבעיות כאלה ואחרות של תמיכות, כולל תמיכות נפשיות. פיתחנו מיומנות מיוחדת ברשות לצורך תמיכה, עם חברות שעושות את זה. לא צריך להסביר שמלחמת חרבות ברזל הגבירה את זה אצל ניצולי השואה – כל המראות, כל הדיבורים, כל מה שהיה. יש גם ניצול שואה אחד שנרצח בשבעה באוקטובר.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

ויש ניצול שואה אחד שעדיין בשבי.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

יש כאלה שם סבים לנכדים שנפלו, וכן פצועים. מסביב לזה יש לנו פעילות רבה. בתקופה הזאת פעלנו מיידית ומיפינו את מי שצריך את התמיכה – איפה הוא נמצא, איך הוא נמצא. כולם קיבלו טלפונים ומה שהם צריכים, אנחנו עושים. הייתה לנו פעילות גדולה מאוד, רחבה מאוד, תומכת מאוד ומקצועית מאוד בכל נושא ניצולי השואה.

אנחנו מודים לוועדה על הליווי ועל התמיכה. כשצריך להיאבק, אתה נמצא במקום שצריך להיאבק.

היו"ר משה גפני:

תודה רבה. מי מציג את החוק?

גליה מאיר אריכא :

אני היועצת המשפטית של הרשות. אני חייבת לציין, אתם המעטתם בתפקידכם כוועדת הכספים. התפקיד שלכם לא התמצה רק באישור התגמולים. אני חייבת לומר שכל תיקוני החקיקה שנעשו בהקשר לניצולי שואה, נעשו פה במסגרת חוק ההסדרים. אם זה מענקים ריבויים לניצולי שואה מקבלי רנטה מגרמניה ואם זה תגמולים לבני זוג. לפחות שלוש-ארבע החקיקות האחרונות נעשו פה בוועדה הזאת, ולכן, הקשר הזה חשוב גם לנו. אנחנו נשמח לדווח לוועדה על מצבם של הניצולים ולהופיע פה.

היו"ר משה גפני :

עברתי כאן הרבה שנים, והמדינה שינתה פאזה בעניין הזה, עוד מהדוח של דורנר ואחרי זה בדיונים פה בוועדה. המציאות הייתה שהיו מקבלים את הרנטה הגרמנית, מדינת ישראל הייתה רחוקה מאחור, עד שזה הגיע למצבים כאלה שעברנו אותם מאוד מאוד. היינו צריכים לפצות את ניצולי השואה, אלה שמקבלים את הרנטה הגרמנית, ומקבלים הרבה פחות ממה שנותנת מדינת ישראל. עברנו בעניין הזה מעבר חד, וזה תפקידה של המדינה. ניצולי שואה הם דבר שאין לגביו מחלוקת, שצריך לסייע להם בכל הכוח.

גליה מאיר אריכא :

אין חולק שזה מה שצריך לעשות. כשאנחנו מסתכלים על הנתונים, אין ספק שהתקציב של הרשות הוכפל מ-2 מיליארד שקלים בתחילת הדרך ל-5.6 מיליארד שקלים. אותו דבר גם בהיקף האוכלוסייה, ואם בעבר 50,000 איש הוכרו, הגענו כבר ל-200,000, אבל המספר הולך ויורד, לצערי. התקציב לא פחת כי גם הצרכים עולים.

אני אתן מסגרת כללית להצעת החוק.

היו"ר משה גפני :

תסבירי כללית, ואחרי זה נעבור סעיף-סעיף.

גליה מאיר אריכא :

הצעת החוק מתייחסת לקצבאות שמשולמות על ידינו ל-60,000 איש.

היו"ר משה גפני :

אני זוכר שבשנה אחת עשינו את המדד הקהילתי. איזו שמחה הייתה פה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

זה היה הישג בלתי רגיל.

היו"ר משה גפני :

זה היה הישג עצום. הייתה שמחה גדולה, המדד הקהילתי ומשרד האוצר הסכים.

גליה מאיר אריכא :

אתה מדבר על 2013. אנחנו מדברים על 60,000 איש שמקבלים קצבאות לפי חוק נכי רדיפות הנאצים וחוק נכי מלחמה בנאצים. חשוב לציין שאנחנו מדברים על כל סוגי התגמול, גם תגמול רגיל, גם תגמול מוגדל למעוטי הכנסה וגם תגמול לבני זוג. מה שאנחנו מבקשים בהצעת החוק זה לעגן במידה מסוימת הסדר שעד כה היה בנוהג, ואושר פה בוועדה, ותוך כדי גם ליעל את המנגנון ולהפוך אותו לאוטומטי.

רק נסביר שבמהלך השנים העדכון נעשה בהתאם למדד שהזכרת, ואנחנו קוראים לו מדד השכר הקהילתי. זה מדד שלוקח בחשבון את כל תוספות השכר במגזר הציבורי הרחב – גם ממשלה, גם רשויות מקומיות, גם חברות ממשלתיות. הוא לוקח בחשבון את כל רכיבי השכר ברוטו, כולל הבראות, כולל תוספות יוקר, ולכן נחשב למדד מיטיב.

אגב, הרבה פעמים נעשתה חשיבה האם להחליף עם מדד אחר, אבל הוא באמת נחשב למדד מיטיב, ולפיו גם מעודכנים התגמולים של נכי צה"ל. יש חיסרון בצידו, וזאת העובדה שהוא מתפרסם באיחור, יחסית, בגלל שהוא מדד מורכב ולוקח הרבה זמן לאסוף את הנתונים. הוא הופך להיות סופי חודשים לאחר המועד הרלוונטי. זאת אחת הבעיות שהייתה לנו, שהיינו צריכים להמתין.

ינון אזולאי (ש"ס):

ואתם לא עושים השלמות?

גליה מאיר אריכא:

זה מה שהיה קורה. היינו צריכים להמתין קודם כול שהמדד יהיה סופי, אחרי זה מכינים את הצווים, ובגלל שאנחנו כבר לא בתוך משרד האוצר, אנחנו צריכים לקבל את הסכמת שר האוצר ואז מגיעים לכאן, לכנסת. לכן, אנחנו מגיעים לכאן עם עדכונים רטרואקטיביים.

ינון אזולאי (ש"ס):

גם לגבי זה שאתם כבר לא במשרד האוצר, אנחנו זוכרים את הוויכוח הגדול שהיה פה. עיכלתם את זה כבר, או שאתם עדיין בתקווה?

גליה מאיר אריכא:

עברנו שוב, ואנחנו שמחים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

עברנו מהמשרד לשוויון חברתי למשרד ראש הממשלה.

גליה מאיר אריכא:

אני מקווה מאוד שזאת תהיה הטלטלה האחרונה של הרשות.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

זה גם שווה דיון. העובדים חושבים על העתיד שלהם. דיברנו על כך שניצולי השואה מתמעטים והולכים. העתיד של הרשות בהסתכלות כוללת, זה דבר שדורש חשיבה. המלחמה קצת טרפה את הקלפים, ובזמן שיהיה ראוי ונכון, נביא את זה לסוג של דיון. העובדים צריכים את השקט הזה, ואנחנו חושבים על זה הרבה.

היו"ר משה גפני:

מאה אחוז. אנחנו לא אהבנו את התנועה הזאת, ואנחנו היינו נגד. עם זאת, רק שתדע, מירב כהן פנתה אליי ושאלה אם אני מסכים לעניין. אמרתי שאני מסכים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אמרתי שהסכמת. מפעם לפעם אני רואה בך אחראי. טוב שאתה אומר את זה, שנדע.

היו"ר משה גפני:

כן, הסכמתי. חשבתי שבכל מקרה, במה שצריך לעזור לניצולי השואה, צריך לעשות. היא מאוד רוצה.

גליה מאיר אריכא:

אנחנו מציעים לעגן לראשונה את החובה לעדכן לפי המדד הזה בחוק, מה שלא היה קודם, ולקבוע עדכון אוטומטי. בנוסף לזה, אנחנו מציעים שהעלייה תגלם עלייה חצי שנתית. עד היום, עדכנו לפי שני חודשים – אפריל ואוקטובר, וזה במידה די רנדומלית. אנחנו מציעים שהעלייה תגלם עלייה חצי שנתית,

ואז אנחנו נרוויח חודשים כמו יוני-יולי-אוגוסט, שבהם משולמות הבראה ותוספת יוקר. אלה חודשים שבהם אנחנו רואים קפיצה במדד, והיום לא באים לידי ביטוי באופן שייטיב עם הניצולים.

ינון אזולאי (ש"ס):

למה זה לא בא לידי ביטוי?

גליה מאיר אריכא:

כי היום אנחנו צמודים לאפריל ולאוקטובר.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

ואלה לא חודשים חזקים.

גליה מאיר אריכא:

אלה חודשים שבהם יכול להיות משולם משהו, ויכול להיות שלא. בעצם זה שאנחנו מסתכלים על עלייה חצי שנתית, אנחנו פחות חשופים לתנודתיות, ומצד שני, אנחנו כן משקללים חודשים שבהם אנחנו רואים באופן סיסטמטי – הסתכלנו על המדד לאורך השנים לפי חודשים – שההתנהגות של המדד בחודשים מסוימים שבהם ידוע שמשולמות הבראות ותוספות - - -

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

60 מיליון שקל משקפים את המדד בחצי שנה.

ינון אזולאי (ש"ס):

כמה תהיה תוספת לאדם?

גליה מאיר אריכא:

תלוי בסוג התגמול. בגדול, תוספת חודשית מתחילה מ-100 שקלים ועד למעלה מ-400 שקלים לחודש, תלוי בסוג התגמול, תלוי בדרגת הנכות. העלות השנתית היא 120 מיליון שקלים. לגבי השינויים שאנחנו מבקשים להכניס בחוק, עשינו השוואה בין שתי השיטות. אם תשאלו אותנו מה עדיף, השיטה הישנה הקיימת מול השיטה החדשה עם העדכון, יש יתרון קל לשיטה החדשה שאנחנו מבקשים לעדכן פה, עם הנושא החצי-שנתי. עשינו השוואה מאוקטובר 2015 עד דצמבר 2020, תקופה שהיא טרום קורונה. השווינו בין שתי השיטות. השיטה הישנה הביאה לעלייה של 8.19% והשיטה החדשה שאותה אנחנו מבקשים לעדכן היום, הביאה לעלייה של 9.54%, אז רואים שיש יתרון לשיטה החדשה.

כפי שאמר סגן השר, ברגע שהחוק הזה יאושר אנחנו כבר נבצע עדכון. התחולה שקבענו היא תחולה רטרואקטיבית מינואר 2024. הבאנו בחשבון שהליך החקיקה יארך זמן, ואנחנו רוצים לשמור את המועד הזה לניצולים. לכן, ברגע שהחוק יאושר, אני מקווה שכבר בתגמול יוני אנחנו נבצע הפרשים רטרואקטיביים אחורה מינואר, בעלות כוללת של 60 מיליון שקלים. כבר ב-1 ביולי יבוצע עדכון שני. הצעת החוק מציעה שני מועדי עדכון, אחד בינואר ואחד ביולי.

היו"ר משה גפני:

1 בינואר יהיה רטרואקטיבי?

גליה מאיר אריכא:

בדיוק. נשלם את ההפרשים רטרואקטיבית. ב-1 ביולי כבר יבוצע עדכון שני.

ינון אזולאי (ש"ס):

יש כאלה שמקבלים תגמול שנתי משנת 1953. הם לא נמצאים פה? הם לא יקבלו איזשהו עדכון? עוד שאלה ששאלנו בעבר, האם לא הגיע הזמן לשנות להם - - -

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

כמה זה היום? 6,400?

גליה מאיר אריכא:

7,248. הם לא נמצאים פה.

ינון אזולאי (ש"ס):

בפעם שעברה הם עלו מ-4,500. למה לא לעדכן גם להם?

רונית רוזין:

הצמדה הייתה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

כמה אנשים מונה האוכלוסייה הזאת?

רונית רוזין:

48,000 יוצאי חבר העמים, ועוד כ-40,000 מצפון אפריקה.

ינון אזולאי (ש"ס):

לא הגיע הזמן? אני בכלל טוען שצריך לתת לכולם גמלה חודשית, אבל לפחות כשעושים עדכונים, צריך להיטיב גם איתם. אין סיבה להיטיב רק לחלק אחד, אנחנו בעד להיטיב לכולם.

גליה מאיר אריכא:

זה נכון.

ינון אזולאי (ש"ס):

זה שזה נכון, אנחנו יודעים, והשאלה מה עושים. בכל פעם שאתם באים לוועדה אנחנו מעלים את הנושא הזה, ואני חושב שגם הפעם צריך להעלות אותו. אבל צריך גם לעשות. איך אנחנו פותרים את הבעיה הזאת?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

תקציבית. רק תקציבית.

ינון אזולאי (ש"ס):

כבוד סגן השר, לא מקובלת עליי התשובה הזאת. היה אפשר להביא תקציב לאוכלוסייה אחת, ולאוכלוסייה שנייה אי-אפשר להביא תקציב?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אנחנו לא מביאים יותר. אנחנו נותנים את מה שהיה.

היו"ר משה גפני:

את יודעת אולי להגיד לנו למה זה?

גליה מאיר אריכא :

קודם כול, חשוב לציין שהמענק שמשלמים צמוד למדד המחירים לצרכן.

ינון אזולאי (ש"ס) :

מהבדיקות שלכם, המדד הזה פחות טוב מהמדד שעכשיו אתם עושים. לא אני אמרתי, אלה דברים שאת אמרת וזה בסדר גמור. אני גם בעד. למה לא לעדכן את המדד הזה?

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

למרות שבתקופה שבה עשיתם את הבדיקה הייתה תקופה אחרת מבחינת המדדים. כל התקופה הזאת, מ-2015 עד 2020 הייתה תקופה של מדדים נמוכים.

ינון אזולאי (ש"ס) :

בדקתם את העלות של מה שאני שואל?

גליה מאיר אריכא :

השאלה בכמה רוצים להעלות.

היו"ר משה גפני :

למה? מי עשה את החלוקה?

ינון אזולאי (ש"ס) :

אותו אחד שעשה חלוקה שזה פעם בשנה וזה פעם בחודש.

היו"ר משה גפני :

לגבי החוק ששאלת, קובעים עכשיו מדד שהוא נכון וכך צריך להיות. מי עשה את החלוקה הזאת?

ינון אזולאי (ש"ס) :

את ההיסטוריה אי-אפשר לשכוח, אבל לפעמים אפשר לשנות את העתיד.

נועה בלכר אורנשטיין :

אני מהמשרד לשוויון חברתי, ואני עוסקת בנושא הזה מ-2001. הנושא הזה היסטורי וכל מי שנמצא פה עוסק בנושא הזה הרבה זמן ומכיר את הפצע הזאת ואת השאלה הזאת. השאלה מי החליט על זה היא שאלה מצוינת, אבל הכוח של האנשים שנמצאים פה הוא למצוא את הדרך לשינוי.

ינון אזולאי (ש"ס) :

הינה, זאת הדרך. יש פה חוק. להכניס סעיף בחוק ולגמור את הסיפור.

נועה בלכר אורנשטיין :

כולנו אומרים שצריך לעשות שינוי.

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

בכל המפגשים שלי עם הוטרנים, עם השורדים, השאלה הזאת עולה בכל פעם מחדש.

היו"ר משה גפני :

אנחנו שאלנו, אני שאלתי מי החליט על החלוקה הזאת, שפה מעלים את זה באופן מסודר ונורמלי, ופה לא נוגעים. למה? מי עשה את החלוקה? משרד האוצר? מי עשה את זה?

גליה מאיר אריכא :

אני רק אסביר שזה עניין היסטורי. הרי חוק נכי רדיפות הנאצים שנחקק ב-1957 נועד רק למי שעלה עד אוקטובר 1953, כי מי שעלה לאחר מכן, גרמניה הייתה אמורה לפצות אותו. לימים נעשו תוכניות שהרחיבו את הסיוע – ב-2007 וב-2014 – ותוקן חוק הטבות לניצולי שואה, שזה חוק אחר שלא נמצא לפנינו. בחוק הזה נקבע שגם מי שעלה אחרי אוקטובר 1953, אבל הוא מעגל ראשון, כלומר יוצא מחנות וגטאות, עובדי כפייה, מי שחי בזהות בדויה או בכלל כל מי שחי בשטח כבוש, מקבל בדיוק את אותן זכויות. כל הקבוצה הזאת נמצאת פה היום לפניכם.

הקבוצה היחידה שבאמת מקבלת מענק שנתי ונשארה בחוק ההטבות – היא הוכרה בשנת 2014 – היא המעגל השני שעלה אחרי אוקטובר 1953. זאת הקבוצה שנמצאת בחוק ההטבות, שמקבלת מענק שנתי. בצד הקבוצה הזאת יש קבוצה נוספת של נפגעי התנכלות אנטישמית, שהוכרה ב-2015 וגם הם מקבלים מענק שנתי. שוב, אלה תוכניות סיוע שאנחנו תמכנו בהן, אנחנו דחפנו אותן כי לפני 2014-2015 בכלל לא הייתה הכרה באוכלוסייה הזאת, והם נכנסו לחוק בשנים האלה. במהלך השנתי הועלה המענק השנתי, ואני חושבת שבמהלך החקיקה האחרון, הייתה תוספת של 300 מיליון שקלים לקבוצה הזאת ולא לקבוצות אחרות. אנחנו נברך על כל תוספת נוספת שתהיה.

ינון אזולאי (ש"ס) :

מה תהיה העלות אם תצמידו למדד השכר הקהילתי?

גליה מאיר אריכא :

אנחנו נעשה את הבדיקה הזאת.

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

אני לא בטוח שאלה סכומים שלא נוכל לעמוד בהם.

גליה מאיר אריכא :

בהחלט נעשה בדיקה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אפשר לבדוק את זה.

ינון אזולאי (ש"ס) :

הרב מקלב, כשיש לך חוק, זאת הזדמנות להכניס את הדברים האלה בחוק. הייתי מכניס את זה בחוק.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אנחנו מוכנים לכל תוספת; אנחנו נלחמים על כל תוספת.

ינון אזולאי (ש"ס) :

זה יעלה גרוש וחצי ולא יביאו עוד חוק בשביל זה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

ננסה לבדוק את זה תוך כדי.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

לפי הבדיקה שלכם, ההפרש בין המדדים יסתכם ב-1.5%?

גליה מאיר אריכא:

צריך לבדוק.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

מן הסתם, עכשיו זה אולי קצת יותר.

היו"ר משה גפני:

בכמה אנשים מדובר?

גליה מאיר אריכא:

בערך 90,000.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

חבר הכנסת אזולאי, מי שעלה אחרי שנת 1953, אבל הוא יוצא מחנות כפייה, כן נכלל בקבוצה הזאת. יש שתי קבוצות שעלו אחרי 1953.

גליה מאיר אריכא:

כל המעגל הראשון נמצא פה, וחשוב לציין את זה.

היו"ר משה גפני:

אנחנו נבקש לדעת כמה מדובר, ויכול להיות שנכניס הסתייגות של הוועדה כאן בחוק. תגידו על כמה מדובר.

רונית רוזין:

נעשה את הבדיקה, אבל זה תיקון לחוק אחר. אנחנו נביא את הדברים ונחזור לוועדה.

ינון אזולאי (ש"ס):

למה חוק אחר? אפשר להכניס את זה לתיקון הנוכחי.

רונית רוזין:

הם לא נכנסים לחוק הזה, אבל בסדר.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

גם אם זה חוק אחר, אפשר לתקן עם השלכה.

גליה מאיר אריכא:

אפשר לתקן תיקון עקיף.

היו"ר משה גפני:

אפשר להכניס את זה. אם משרד האוצר רוצה, אין לנו בעיה טכנית להכניס את זה. זה קל ופשוט, רק שיסכימו.

ינוו אזולאי (ש"ס):

גם אם משרד האוצר לא רוצה, אין לנו בעיה טכנית.

היו"ר משה גפני:

בבקשה, תתחילו לקרוא את החוק.

גליה מאיר אריכא:

הצעת חוק עדכון שיעורי תגמולים לכני רדיפות הנאצים ולנכי המלחמה בנאצים וביטול המרת תגמולים (תיקוני חקיקה), התשפ"ד–2024.

פרק א': נכי רדיפות הנאצים

1. בחוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז–1957 (להלן – חוק נכי רדיפות הנאצים) – (1) בסעיף 1, במקום ההגדרה "השכר הקובע" יבוא: "השכר הקובע" – סכום של 6,569.15 שקלים חדשים; "

השכר הקובע הוא בעצם הבסיס לחישוב התגמול העיקרי ולחישוב תגמולים למעוטי הכנסה. הוא מתייחס לתגמול רגיל בדרגה של 100%, והיום החוק מגדיר את השכר הקובע כאחוז ממשכורת עובד מדינה בדירוג מינהלי. למעשה, אתם תראו לאורך כל הדרך, סכומי התגמולים שמוגדרים בחוק נכי רדיפות הנאצים ובחוק נכי מלחמה, הם נגזרת והם שיעור ממשכורת עובד מדינה בדירוג מינהלי. אנחנו מציעים לאורך כל החוק להחליף את ההגדרה הזאת בסכום שמשולם היום בפועל, ועל הסכום הזה יבוצע מנגנון העדכון שאנחנו מציעים בהמשך.

היו"ר משה גפני:

למה כותבים את הסכום? למה לא כותבים הגדרה?

גליה מאיר אריכא:

אנחנו עוברים עכשיו לשיטה של עדכון לפי מדד השכר הקהילתי, ואת העדכון הזה אנחנו מפעילים על סכום.

היו"ר משה גפני:

ממה נובע הסכום הזה?

גליה מאיר אריכא:

זה הסכום שמשולם היום בפועל לפני העדכון.

היו"ר משה גפני:

אבל איך הוא משולם היום? לפי מה?

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

זה אחוז משכר של עובד מדינה.

שלומית ארליך:

החוק אומר 227.2% מסך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה, שדרגת משכורתו היא 17 בדירוג המינהלי. אבל כשהם מגיעים אלינו בכל שנה לעדכן את הסכומים, אנחנו מבקשים לדעת בכמה כסף מתעדכן. כלומר, מה הסכום שמשולם ובכמה הוא מתעדכן. בעצם עכשיו הם עשו את ההמרה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

למה הצמידו את זה למדד הזה? מה הקשר?

שלומית ארליך:

אני לא יודעת להגיד היסטורית מה עמד בבסיס העניין הזה.

היו"ר משה גפני:

ולדימיר, זה לא מצחיק.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אני מחפש רציונל. אני לא אומר שזה נכון או לא נכון.

היו"ר משה גפני:

ההתייחסות לניצולי השואה באותן שנים הייתה התייחסות שונה ממה שהיא היום. זאת הייתה המציאות, ולכן שמו את זה באופן כזה שהוא מצחיק.

שלומית ארליך:

לא רק ניצולי שואה, גם נכי צה"ל.

גליה מאיר אריכא:

כן, גם נכי צה"ל. זה נכון, מתייחסים לזה כשכר. אנחנו גם מוציאים להם תלוש.

שלומית ארליך:

עכשיו לוקחים ומעגנים ישירות את הסכום, כדי שנוכל לראות את הסכום, ולא מצמידים את זה.

ינון אזולאי (ש"ס):

אתם מוציאים להם תלוש שכר רגיל? מה יש בתלוש השכר הזה? כל המרכיבים?

גליה מאיר אריכא:

כן. יש להם פירוט איך נבנה להם התגמול.

ינון אזולאי (ש"ס):

כל מה שמגיע לעובד, כולל הבראה וביגוד?

גליה מאיר אריכא:

כן, גם דמי נסיעות.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אם המשכורות היו עולות, יכול להיות שהם היו מרוויחים יותר.

גליה מאיר אריכא:

יש שאלה חשובה, ואני רוצה שהוועדה תהיה מודעת לזה. מעצם זה שהתגמולים היו מוגדרים כשיעור ממשכורת עובד מדינה, ברגע שהיו תוספות במדינה, הן ניתנו גם ניצולים. כשאנחנו עדכנו מדד, אם כבר ניתנה תוספת קודם, קיזזנו את זה מהמדד. מה שקובע זה מדד השכר הקהילתי. בעצם, ההנחה שמדד

השכר הקהילתי כבר לוקח בחשבון גם את התוספות שיש במדינה, וכמו שאמרנו, הוא במגזר ציבורי רחב יותר. הוא לוקח בחשבון גם תוספות בבתי חולים ממשלתיים, בחברות ממשלתיות, ברשויות מקומיות ולכן הוא נחשב מיטיב.

היו"ר משה גפני:

אם כותבים סכום, זה כן יילקח בחשבון?

שלומית ארליך:

היא אומרת שממילא הם היו מקזזים את זה אחר כך, כשהיו מחשבים את המדד הקהילתי, כי המדד הקהילתי כבר מביא בחשבון את התוספות. לכאורה אם זה ישפיע, זה אמור להשפיע רק לטובה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

נכון. מתמטית זה אמור להשפיע לטובה.

היו"ר משה גפני:

אם אתה כותב את הסכום, אתה כבר לא קובע את המדד הקהילתי. זה נובע מזה. אבל אם יהיו תוספות לעובדי המדינה או לחיילים משוחררים - - -

גליה מאיר אריכא:

זה ישוקלל במדד הקהילתי.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

מתמטית, זה אמור לבוא לידי ביטוי במדד.

ינון אזולאי (ש"ס):

הסכום הזה הוא רק בסיס.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

היושב-ראש צודק מאוד, כי אם תהיה העלאת שכר רק לאותו מגזר, שאנחנו צמודים אליו, הבכירים, אז זה לא יקרה. אבל כנראה לא יכול לקרות. הרי המדד הקהילתי מורכב מכמה - - -

גליה מאיר אריכא:

זה עדיין יגדל.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

השאלה צריכה להיות האם במדד אותה העלאה תבוא לידי ביטוי באופן חלקי.

גליה מאיר אריכא:

באופן חלקי, אבל כשאנחנו בוחנים את ההתנהגות לאורך שנים, אנחנו רואים שהמדד מיטיב יותר בגלל שהוא לוקח פלח רחב יותר של מגזר.

שלומית ארליך:

ואתם עשיתם את הבחינה הזאת לאורך שנים.

גליה מאיר אריכא :

כן, עשינו.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

קבוצות כמו בתי חולים, רשויות מקומיות וקבוצות אחרות, צפוי יותר שהן יעלו.

גליה מאיר אריכא :

המבחן הכי טוב זה שהגענו לוועדה ועשינו העלאות, זה אומר שתוספת השכר הייתה קטנה יותר לעומת המדד. במבחן התוצאה הגענו לכאן בכל שנה והעלינו, וזה אומר שהמדד היה גבוה יותר. אם המדד לא היה גבוה יותר, לא היינו מגיעים לפה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

אולי מה שצריך לעשות מעכשיו, שלוש שנים אחרי זה, לחזור לכאן ולבחון.

גליה מאיר אריכא :

אין בעיה. גם בעוד שנה. אין בעיה.

היו"ר משה גפני :

אנחנו רוצים להכניס סעיף שיבואו בכל שנה. בין היתר להביא את הנושא של המדד.

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

אני לא יודע אם אפשר לבחון את זה בשנה, אבל לאורך שלוש שנים, נניח, כבר נקבל תמונה.

גליה מאיר אריכא :

שלוש שנים זה בעוד הרבה זמן.

ינון אזולאי (ש"ס) :

אתם חושבים שצריך בכל שנה? אפשר גם שנה, אם אתם חושבים שזה מה שצריך.

גליה מאיר אריכא :

אני מציעה שהדיווח יהיה שנתי, ואתם תחליטו אם נגיע לפה.

שלומית ארליך :

אפשר לעשות פילוח גם שנה אחורה, וגם ביחס לשלוש השנים שקדמו לכך, אם יש נתונים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

צריך לציין שבדיווח השנתי יצוין שבכל שלוש שנים נצטרך לראות מה קרה עם המדדים האלה.

היו"ר משה גפני :

זה מה שהיא הציעה עכשיו.

גליה מאיר אריכא :

אני ממשיכה.

(2) בסעיף 4א(א), במקום הסיפה החל במילים "תגמול בשיעור" יבוא "סכום של 10,703.22 שקלים חדשים";

סעיף 4א(א) זה סעיף שמסדיר תגמול לפי הכנסה בדרגה של 50%. זה תגמול נוסף שמוגדר בחוק, וגם אותו אנחנו מחליפים בסכום שמשולם היום בפועל. שוב, זה סכום לפני העדכון של המדד.

(3) במקום סעיף 4ה יבוא:

זה ההסדר העיקרי שבחוק. אני אסביר שסעיף 4ה הוא הסעיף שנותן סמכות כללית לשר הממונה להעלות את שיעורי התגמולים בצו. סמכות שבשיקול דעת. היא לא חובה והיא לא קובעת את אופן העדכון. אנחנו מציעים להחליף אותו בסעיף הזה.

שלומית ארליך:

עוד מילה אחת לפני. בעצם סעיף 4א שמדבר על התגמול הנוסף (1), אתם לא נוגעים בו. הוא לא משווה את זה למשכורת המינהלית, אבל הוא כן אומר שתהיה תוספת של 5% מהתגמול העיקרי, וזה פשוט ייגזר בהתאמה.

גליה מאיר אריכא:

נכון. כמו שאמרה היועצת המשפטית, סעיף 4א(א) זה תגמול לפי הכנסה בדרגה 50%. החוק קובע תוספות נוספות בהתאם לדרגת הנכות, מ-60% ומעלה. זה לא משתנה, ובעצם הסכום בפועל הוא לא 10,703 אלא למעלה מ-12,000 שקלים עם התוספות שיש בחוק, וזה נשאר.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

חשוב לציין שיש היום אנשים שמקבלים למעלה מ-12,000 שקלים כקצבה חודשית, וזה לא סכום קטן.

גליה מאיר אריכא:

והסכום הזה יגדל בעקבות העדכון שתאשרו פה.

היו"ר משה גפני:

ויש כאלה שלא.

ינון אזולאי (ש"ס):

בוא נגיד שמי שמקבל את הסכום הזה, כנראה יש לזה הצדקה, ואפילו יותר אם הוא הגיע למצב הזה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אבל אין עוד מישו במדינה שמקביל אליו במצב הרפואי שלו.

ינון אזולאי (ש"ס):

זה בסדר, אבל אם אנחנו מסתכלים על אותו אדם שהגיע לזה, כנראה זה היה מוצדק ועדיין חסר.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

יש קבוצה לא קטנה, והיום יש יותר ויותר. הסכומים עולים בכל שנה.

גליה מאיר אריכא:

4ה. (א) הסכומים שלהלן יעודכנו ב-1 בינואר וב-1 ביולי בכל שנה, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי.

תכף נראה את ההגדרות של מדד חדש ושל מדד בסיסי.

(1) הסכום הקבוע בהגדרה "השכר הקובע" שבסעיף 1 ;

זה הסכום שהזכרנו קודם.

(2) הסכומים הקבועים בסעיפים 4(א) ו-4(א)(א).

4(א) זה תגמול מינימום. קבענו בחוק שיהיה תגמול מינימום, שהתגמול לא יפחת ממנו, וגם כאן אנחנו מעדכנים את התגמול שמשולם בפועל. 4(א) – תגמול מוגדל לפי הכנסה. בעצם, המדד יופעל על הסכומים האלה, וכמו שאמרנו, מהסכומים האלה נגזרים שאר התגמולים. כלומר, זה ברור שהעדכון חל על כל סוגי התגמול שיש בחוק.

(ב) ירד המדד החדש לעומת המדד הבסיסי, לא יעודכנו הסכומים האמורים בסעיף קטן (א).

העיקרון הוא שברגע שיש מדד שלילי, אנחנו אף פעם לא מפחיתים את התגמולים לניצולי שואה. במקרה כזה, ואתם תכף תראו בסעיף קטן (ג), אנחנו נזכור את הירידה ובעלייה הבאה זה יקוּז. העדכון הוא תמיד תמיד כלפי מעלה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אבל זה כן יילקח בחשבון בהמשך.

גליה מאיר אריכא:

זה ייזכר, וגם לתקופה. כלומר לתקופה ארוכה או קצרה זה ייזכר, אבל העדכון תמיד כלפי מעלה.

(ג) עלה המדד החדש לעומת המדד הבסיסי, יעודכנו הסכומים האמורים בסעיף קטן (א) בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; ואולם, אם המדד שחל מאז המועד האחרון שבו עודכנו סכומים לפי סעיף קטן זה ירד בפועל, יופחת שיעור הירידה במדד משיעור העלייה, בהתאם למשך התקופה שבה ירד המדד ולא עודכנו הסכומים.

זה מה שאמרתי קודם, שאם תהיה ירידה של המדד, לא נוריד, אבל הירידה תיזכר ובעלייה הבאה יהיה קיזוז של הירידה שהייתה, והעלייה תהיה בשיעור יחסי בניכוי של הירידה הקודמת.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

בחודשי לא תהיה ירידה.

גליה מאיר אריכא:

כלומר, תהיה עלייה יחסית, ועדיין תהיה עלייה.

(ד) בסעיף זה –

"המדד" – מדד החציון הראשון כפי שחושב בהתאם לנתונים הידועים ב-15 בנובמבר באותה שנה, או מדד החציון השני כפי שחושב בהתאם לנתונים הידועים ב-15 במאי בשנה העוקבת ;

אנחנו מקבעים פה את המועד שבו אנחנו שולפים את הנתונים על המדד. אמרנו שהעדכון של התגמולים יהיה ב-1 בינואר וב-1 ביולי. ב-1 בינואר אנחנו נעדכן לפי נתוני המדד שידועים לנו ב-15 בנובמבר. ב-1 ביולי נעדכן לפי הנתונים שידועים לנו ב-15 במאי.

"המדד הבסיסי" – המדד שחושב לפני המועד שבו עודכנו לאחרונה הסכומים לפי סעיף זה ;

כמו כל מדד, תמיד יש מדד אחרון ויש מדד חדש.

"המדד החדש" – לעניין עדכון בינואר, מדד החציון הראשון של השנה שקודמה לו, ולעניין עדכון ביולי, מדד החציון השני של השנה שקודמה לו.

"מדד החציון הראשון" – הממוצע החצי שנתי של מדד השכר בחודשים ינואר עד יוני;

"מדד החציון השני" – הממוצע החצי שנתי של מדד השכר בחודשים יולי עד דצמבר;

ב-1 בינואר אנחנו לוקחים את המדד הממוצע החצי-שנתי. למשל, ב-1 בינואר 2025 אנחנו נעדין לפי הממוצע החצי שנתי של חצי השנה הראשונה ב-2024. מינואר עד יוני 2024 אנחנו נחשב מה המדד, ב-15 בנובמבר יהיו לנו כבר נתונים סופיים וב-1 בינואר 2025 כבר נוכל לשלם באופן מיידי. ככה אנחנו מתגברים על כך שאמרנו שהמדד לוקח לו הרבה זמן עד שהוא הופך להיות סופי. בדרך הזאת, במועדים שבהם אנחנו נעדין בינואר וביוני, יש לנו נתונים סופיים, ואנחנו יכולים לשלם באופן מיידי לניצולים בלי עיכוב ובלי המתנה.

ינון אזולאי (ש"ס):

זה המדד החדש, וזה ההסבר שלו.

גליה מאיר אריכא:

נכון, זה המדד החדש. בינואר אנחנו מעדכנים לפי מדד החציון הראשון; ביולי מעדכנים לפי מדד החציון השני.

"מדד השכר" – מדד השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר בסך כל השירותים הציבוריים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

זה המדד שדיברנו עליו ואנחנו מכנים אותו בשם מדד השכר הקהילתי. אנחנו יכולים לציין במדויק שהכוונה ללא ה-5.9 בירחון שכר ותעסוקה.

ינון אזולאי (ש"ס):

חוץ מנכי צה"ל ושורדי השואה, יש עוד מקום שמשתמשים במדד הזה? מדד השכר הקהילתי הוקם בשביל נכי צה"ל?

תאה אדרי:

בעבר אמרו לנו שהמדד הזה נבנה עבור נכי צה"ל.

גליה מאיר אריכא:

אנחנו לא מכירים עוד אוכלוסייה שהולכת לפי המדד הזה. כמו שאומרת תאה, הטענה היא שהמדד הזה ממש נבנה עבורם.

שלומית ארליך:

מה זה הרשות המוסמכת?

גליה מאיר אריכא:

הרשות המוסמכת מוגדרת בסעיף 2 לחוק, זה בעצם מינהלת הרשות, שמקבלת מינוי ישיר מהשר הממונה להיות רשות מוסמכת, ויש לה סמכויות מעין שיפוטיות להחליט בתביעות. היא מופקדת על ביצועו של החוק.

(ה) הרשות המוסמכת תפרסם בהודעה ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות לזכויות ניצולי השואה את הסכומים המעודכנים לפי סעיף זה.

שלומית ארליך:

אתם רוצים ש הרשות המוסמכת תדאג לפרסום ולא שר האוצר?

גליה מאיר אריכא :

ששר האוצר יהיה חתום על הפרסום? לא שר האוצר, אם כבר השר הממונה. אנחנו כבר לא תחת שר האוצר.

שלומית ארליך :

הרשות המוסמכת היא גוף שמפרסם ברשומות?

גליה מאיר אריכא :

את צודקת שנהוג. זה פחות ביורוקרטיה. ברגע שזאת הרשות המוסמכת, זה אצלנו ואנחנו מייד מפרסמים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אני מוותר על זה.

גליה מאיר אריכא :

אני מציעה להשאיר את זה, כי זה פחות ביורוקרטיה.

שלומית ארליך :

משרד המשפטים ראה את זה? הוא חי עם זה בשלום?

עמיחי פישמן :

כן, כן.

היו"ר משה גפני :

טוב, אנחנו לא משנים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

מורידים מהכוח.

היו"ר משה גפני :

לגופו של עניין, אני חושב שזה פחות ביורוקרטיה וצריך לפרסם את הנתונים.

שלומית ארליך :

לא את הסכומים אלא הודעה על הסכומים המעודכנים.

היו"ר משה גפני :

מי מייצג את השר? יש בעיה עם השר?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

השר נותן לרשות המוסמכת.

גליה מאיר אריכא :

(ו). על אף האמור בסעיף זה, השר הממונה על ביצועו של חוק זה, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לשנות בצו במקרים חריגים, את שיעור העדכון של סכומים לפי סעיף זה לתקופה מוגבלת שתיקבע, ובלבד ששיעור העדכון שייקבע כאמור לא יהיה שלילי.

היו"ר משה גפני :

מה הסעיף הזה?

גליה מאיר אריכא :

מול המנגנון שכולו אוטומטי, כמו שאתם רואים, רצינו להכניס איזושהי סמכות בשיקול דעת למקרים חריגים ויוצאי דופן. למשל, התפרצות אינפלציונית, מיתון, תקופת הקורונה. מהניסיון שלנו, ברגע שיש אירועים מהסוג הזה, תמיד בררת המחדל של האוצר היא להקפיא את התגמולים. כך נעשה ב-2002.

ינון אזולאי (ש"ס) :

בתקופת הקורונה באנו לפה כדי לא להקפיא את התגמולים. זה הגיע לפה פעמיים.

גליה מאיר אריכא :

גם בתקופת הקורונה הייתה הצעת חוק להקפיא את התגמולים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

זה בא להוסיף ולא להוריד.

ינון אזולאי (ש"ס) :

את זה החרגנו מההקפאה.

היו"ר משה גפני :

זה יכול להיות גם הפוך. אתה לא אומר שזה על הורדה.

שלומית ארליך :

כתוב שלא יהיה שלילי.

גליה מאיר אריכא :

בתקופת הקורונה, למשל, הייתה קפיצה מלאכותית במדד. הרי לא היו תוספות שכר, אבל היו פיטורים המוניים של כל הדרג הזוטר, ואז המדד קפץ אבל באופן מלאכותי מעל 8%. לכן רצו להקפיא. אם אתם זוכרים את הדיונים בוועדה, הגענו להסכמה של 2.45%. לקחנו את המדד וההתנהגות שלו ב-2018 וב-2019, והגענו לאיזושהי הסכמה. לכן, טוב שיש סעיף שמותיר שיקול דעת בדיוק במקרים כאלה, גם אם לא עדכון מדדי. לכאורה, לפי העדכון המדדי היה צריך לעשות תיקון מדדי של 8% באותה תקופה. מה שקורה הוא שאגף התקציבים במשרד האוצר מגיש הצעת חוק להקפאה של כל המדדים, אבל זאת סמכות שמאפשרת לקבוע עדכון גם אם לא בגובה של החוק, ועדיין לתת איזשהו עדכון וגם אם לתקופה מוגבלת. לכן, קבענו פה שבמקרים חריגים. נציין שאותו סעיף קיים גם בעניינם של נכי צה"ל. גם הם הותירו לעצמם שיקול דעת למקרים חריגים ויוצאי דופן.

היו"ר משה גפני :

גם שם קיים הסעיף הזה? אותו הדבר?

שלומית ארליך :

כן, אותו הדבר.

גליה מאיר אריכא :

כן, הם גם עשו תיקון דומה, תיקון 32 לחוק הנכים, תגמולים ושיקום. אני חושבת שזה שאנחנו קובעים שהתיקון לא יהיה שלילי, בזה אנחנו נותנים הגנה. כמובן, שימו לב, זה בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר משה גפני :

יש מקרים שבהם אישור ועדת הכספים הוא לא הגנה כזאת גדולה. יכול להיות מצב במין ממשלה כזאת, שוועדת הכספים היא לא - - -

ינון אזולאי (ש"ס) :

לא, מדובר בכך שאתה יושב-ראש הוועדה.

גליה מאיר אריכא :

(4)סעיף 15 – בטל ;

סעיף 15 לחוק נכי רדיפות הנאצים – אגב, קיים סעיף מקביל לזה בחוק נכי המלחמה בנאצים, סעיף 16 – מסמך את הרשות המוסמכת להמיר ולהחליף את הזכאות לקצבה חודשית במענק חד-פעמי.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

סוג של היוון הפוך. זה כמו לומר, אני לא רוצה גמלה חודשית, אני רוצה את כל הכסף.

גליה מאיר אריכא :

להעביר במענק חד-פעמי, בסכום שהוא עד חמש שנות תגמולים לנכי רדיפות הנאצים, ועד שלוש שנות תגמולים לנכי מלחמה בנאצים, וזה אם הרשות המוסמכת סבורה שהדבר יעזור לשיקומו. זה סעיף שנמצא במקור בחוק משנות החמישים, והיה רלוונטי כשהניצולים היו צריכים איזשהו סכום חד-פעמי גדול שישקם אותם ושיאפשר להם לחזור למעגל העבודה. זה סעיף שכבר לא רלוונטי היום, בגילם ובמצבם של הניצולים. המשמעות היא בעצם שהוא מותיר אותם בלי קצבה חודשית. לצערנו הרב, הפניות האחרונות שנעשו אלינו בנושא הזה, היו מצד ילדים של ניצולים, באופן שהעלה חשש כבד מאוד אצל השירות הסוציאלי שלנו לניצול של הסעיף הזה. גם אותן המרות בודדות שנעשו בעבר, הניצולים חוזרים אלינו ומבקשים להחזיר בחזרה את הקצבה החודשית, כשידינו כבולות. הנושא הזה הגיע גם לבתי משפט, כולל לבית המשפט העליון שאמר שידיו כבולות בנושא לאור הוראות החוק. הנושא הגיע גם לבחינה של מבקר המדינה ושל היועץ המשפטי לממשלה. מבקר המדינה גם הוא הביע הסתייגויות רבות מההסדר הזה, ואמר שלא נכון להותיר את ההסדר הזה על כנו. מבחינה מקצועית, אנחנו ברשות סבורים שמצד אחד, אין שום משמעות לסעיף הזה היום, אין לו תרומה, ומצד שני, יש בו פוטנציאל לנזק כי הוא מותיר ניצולים ללא קצבה.

ינון אזולאי (ש"ס) :

כלומר, עד עכשיו אותם יורשים ניצלו את זה כחוק.

גליה מאיר אריכא :

מצד אחד, אנחנו מציעים לבטל את הסעיף, אבל מצד שני, בפרק ג' בהוראות המעבר אנחנו מציעים לחדש את הקצבה למי שבעבר בוצעה לו המרה ואין לו אפשרות לקבל מאיתנו את הקצבה מחדש. אלה לא מקרים רבים, אבל אנחנו מציעים לתת להם.

ינון אזולאי (ש"ס):יש לכם כמה מקרים כאלה?
גליה מאיר אריכא:

כן, יש כמה מקרים.

ינון אזולאי (ש"ס):

בכמה מקרים מדובר?

רונית רוזין:

מקרים בודדים.

שלומית ארליך:

הסעיף מתייחס לחמש שנים ולשלוש שנים. המקרים האלה שיש לכם הם לא בחמש או בשלוש השנים האחרונות.

גליה מאיר אריכא:

הם עברו כבר מזמן את החמש שנים והשלוש שנים.

שלומית ארליך:

במקרה שהמרת לתגמול חד-פעמי, קיבלת את זה שווה ערך לחמש שנים. בשנה השישית לא היית זכאי יותר.

גליה מאיר אריכא:

זה הגיע גם לבחינה של בית משפט, של היועץ המשפטי לממשלה ושל מבקר המדינה. כולם ציינו שידיהם כבולות. החוק מאוד חד-משמעי בנושא הזה, וברגע שהמרת, לא משנה מה הסכום. דרך אגב, גם אם זה לא חמש שנים, החוק קובע עד חמש שנים, והרשות המוסמכת יכולה להחליט שהיא ממירה את זה לתגמולים של שנה. במקרה שמבוצעת המרה, אין אפשרות לחזור למסלול של קצבה.

רונית רוזין:

יש לנו מקרים בודדים, אבל מאוד קשים, ואני יודעת על שניים. אחד מהם פנה גם לכל חברי הכנסת פעם אחר פעם, כי הוא כבר שנים אחרי החמש שנים. לא העריכו, כנראה, שיאריכו ימים כל כך הרבה, והצרכים הרפואיים רבים. הם לא מקבלים שקל. שני מקרים שהגיעו אליי מאוד קשים. אחת עזרה לבת שלה והיוונה את הכסף והיום היא זקוקה לו למחייתה. המקרה השני שמוכר, גם שם הם זקוקים לכסף למחייה שלהם. הם עשו טעות למרות שמנהלת הרשות ניסתה לשכנע אותם.

ינון אזולאי (ש"ס):

אני לא מבין דבר אחד. במשך חמש שנים העבירו להם את זה, ואז הפסיקו לקבל?

רונית רוזין:

זה היוון. זאת המשמעות של היוון. ניסו לשכנע אותם בכל דרך אפשרית לא לעשות את זה, אבל זאת הייתה זכותם החוקית.

ינון אזולאי (ש"ס):

לשכנע אדם כזה, זה לשכנע חסר ישע. ואז גם להפסיק לו את הקצבה? זה לא אדם רגיל. זה אדם שעבר דבר או שניים בחיים.

רונית רוזין:

אלה אנשים שהיו תחת לחץ כלכלי.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב:

אנחנו לא תמכנו בזה ולא עודדנו את זה.

היו"ר משה גפני:

ינון, זה לא סיפור פשוט. לפעמים בא אחד כזה ואומר: אני צריך את הכסף.

ינון אזולאי (ש"ס):

זה בסדר גמור, אבל למה להפסיק להם?

היו"ר משה גפני:

המקרים האלה יתוקנו על ידי החוק הזה?

גליה מאיר אריכא:

אנחנו מציעים להחליט לחדש להם את הקצבה.

שלומית ארליך:

זאת על בסיס בקשה שהם יצטרכו להגיש.

ינון אזולאי (ש"ס):

אתם תפנו אליהם אקטיבית?

גליה מאיר אריכא:

אלה שאנחנו מכירים – בוודאי. אנחנו מחכים לזה.

ינון אזולאי (ש"ס):

הרי יש לכם במאגר את כל אלה שהפסיקו.

היו"ר משה גפני:

יש כאלה שלא ביקשו.

גליה מאיר אריכא:

יש כאל שהם משנים מאוד מוקדמות. יכולים להיות כאלה משנים מוקדמות, שאנחנו לא מכירים. יש לנו נתונים משנת 1995 בערך, אני לא יודעת אם יש משנות השישים והשבעים. יכול להיות שאנחנו מפספסים אותם.

ינון אזולאי (ש"ס):

משנת 1995 ודאי יש לכם. למה לא לשלוח לכל מי שנמצא אצלכם במערכת?

רונית רוזין:

כי יש מקרים בודדים וזה רק מייצר בלבול ולחץ. נאתר את המקרים האלה.

גליה מאיר אריכא :

אנחנו מאמינים שאלה באמת המקרים היחידים, אבל כמובן שיהיה פרסום מסודר. אני אקריא את סעיף 15, שיבוטל, וכותרתו המרת תגמולים.

15. רשאית הרשות המוסמכת, בהסכמת הנכה, אם היא סבורה שהדבר יעזור לשיקומו, להמיר לו את תגמוליו במענק חד-פעמי, שלא יעלה על סך התגמולים שנכה בדרגת נכותו בזמן ההמרה זכאי לקבלם במשך חמש שנים, ומיום ההמרה ואילך לא יהיה הנכה זכאי לתגמול לפי חוק זה. הרשות המוסמכת רשאית לקבוע תנאים לדרכי השקעתו של מענק כאמור.

כדי להפסיק את דעתכם, כבר שנים יש לנו ברשות מסלול הלוואות לניצולים, ואנחנו רואים מה הצרכים שלהם. אם הם רוצים סכום מסוים, מיוחד, הם בדרך כלל מבקשים סכום כספי לתת לנכד לבר-המצווה, או מבקשים הלוואה לטיפול שיניים פרטי.

ינון אזולאי (ש"ס) :

באיזו ריבית?

גליה מאיר אריכא :

ריבית חשכ"ל ופורסים את זה לתקופה ארוכה. אלה הצרכים שלהם היום, בטח ובטח אף אחד מהצרכים האלה לא דבר ששווה להפסיד בגללו קצבה חודשית. אנחנו שלמים עם הביטול של הסעיף, ובטח כשנגד זה אנחנו מחדשים את הקצבה למי שהומר לו בעבר.

ינון אזולאי (ש"ס) :

כיום לא ניתן יהיה לקבל את זה חד-פעמי.

גליה מאיר אריכא :

נמשיך לפרק ב' – נכי המלחמה בנאצים.

תיקון חוק נכי המלחמה בנאצים.

2. בחוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954 (להלן – חוק נכי המלחמה בנאצים) –

(1) בסעיף 1 –

(א) במקום ההגדרה "השכר הקובע" יבוא :

"השכר הקובע" – סכום של 5,307.74 שקלים חדשים ;"

גם כאן יש הגדרת השכר הקובע, שזה סכום תגמול רגיל לדרגת נכות 100%, שממנו נגזרים שאר סוגי התגמול. אנחנו מציעים להחליף את ההגדרה שקיימת היום בסכום שמשולם בפועל.

(ב) ההגדרה "הדרגה הקובעת" – תימחק ;

הדרגה הקובעת משמשת לסעיף 44, שגם אותו אנחנו מציעים לבטל.

(2) סעיף 44 – בטל ;

זה סעיף שעוסק בתגמול למחוסר פרנסה, וזאת קבוצה ריקה שלא קיימת היום.

שלומית ארליך :

אנחנו מעדכנים את זה כל שנה, אבל תמיד מציינים אנשי הרשות שזאת קבוצה ריקה.

גליה מאיר אריכא :

אין מי שמוכר היום כמחוסר פרנסה. זה תגמול שנועד במקור לניצולים שהייתה להם יכולת להתפרנס, והיו צריכים לבוא לרשות המוסמכת – זה לפי תנאי החוק – להוכיח שאין ביכולתם להתפרנס ושאינן ביכולתם להגדיל את הכנסתם. כל עוד הם הוכיחו את זה, שולם להם תגמול. כמובן, מחליפים את התגמול לפי הכנסה בתגמול מוגדל לפי הכנסה, שככלל הם גבוהים יותר ומיטיבים יותר עם הניצולים ברוב המוחלט של הדרגות, והם מוכרים לפי התגמול הזה. אין היום נכה שמוכר לפי תגמול מחוסר פרנסה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

הנכה הכי צעיר בכל הקבוצות, בן כמה הוא? נדמה לי שהוא בן 79-80.

ינון אזולאי (ש"ס) :

זה מראה שהקבוצה ריקה, כי בן אדם בן 79 לא יכול להתפרנס.

גליה מאיר אריכא :

אנחנו מדברים על נכי מלחמה בנאצים או על כל הקבוצה?

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

רק למה שהחוק מתייחס.

גליה מאיר אריכא :

מדובר פה למי שהיה בגיל מלחמה.

רונית רוזין :

הם בני 90 ומעלה, ונשארו 177 בפעם האחרונה שבדקנו. הם מאוד מאוד מבוגרים. אלה מי שהיו בגילאי 15 ומעלה בתקופת המלחמה.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

גם יותר צעירים.

גליה מאיר אריכא :

בגיל לחימה.

ינון אזולאי (ש"ס) :

גם אם אתה מסתכל על יותר צעירים, הם כבר לא עובדים.

גליה מאיר אריכא :

זה ברור. הם לא עובדים. מי שנוזק, מקבל במסגרת תגמול לפי הכנסה ותגמול מוגדל לפי הכנסה. יש לנו מענה בחוק למחוסרי פרנסה במובן הרחב.

(3) בסעיף 4ג(א), במקום הסיפה החל במילים "ישולמו לו" יבוא "ישולם לו, במקום התגמול שהיה משתלם לו לפי סעיף 4 סכום של 10,703.22 שקלים חדשים";

סעיף 4ג(א) מדבר על תגמול מוגדל לפי הכנסה בדרגה של 50%. גם כאן אנחנו מחליפים את ההגדרה שנגזרת ממשכורת עובד מדינה, לסכום שמשולם היום בפועל, וזה הסכום שלפני העדכון.

(4) בסעיף 4ד(א) –

(א) ברישה, במקום "התגמולים האמורים בסעיף 4א או 4ב" יבוא "התגמול האמור בסעיף 4א";

זה תיקון טכני לנוכח הורדת סעיף 4ב. אנחנו מתקנים את הנוסח.

(ב) במקום פסקאות (1) עד (3) יבוא –
 "(1) לנכה זכאי לתגמול לפי הכנסה שדרגת נכותו מ-10% עד 18% – 6,301.45 שקלים חדשים;
 (2) לנכה זכאי לתגמול לפי הכנסה שדרגת נכותו מ-19% עד 39% – 6,459.40 שקלים חדשים;
 (3) לנכה זכאי לתגמול לפי הכנסה שדרגת נכותו מ-40% עד 49% – 7,049.64 שקלים חדשים."

כל הסעיף הזה מתייחס לתגמול לפי הכנסה. גם כאן, אנחנו מחליפים את ההגדרות בסכומים שמשולמים בפועל, ועל הסכומים האלה יופעל מנגנון העדכון.

(5) סעיף 14 – בטל;

הסעיף הזה עוסק בשינוי בסולם הדרגות של משכורת עובד מדינה, ומה עושים במקרה של שינוי. זה סעיף שרלוונטי למצב הקודם, שבו התגמולים הוגדרו כאחוז ממשכורת עובד מדינה. הסעיף קובע שבמקרה כזה, אנחנו נבחר דרגה מקבילה אחרת שתקבע הממשלה. הסעיף הזה לא רלוונטי כי אנחנו עוברים לשיטה אחרת.

(6) במקום סעיף 5 יבוא -

זה בעצם הסעיף העיקרי שאותו אנחנו מתקנים. הוא מקביל לסעיף 4 שבחוק נכי רדיפות הנאצים. היום הסעיף קובע סמכות עדכון כללית לשר להעלות את שיעורי התגמולים בצו, סמכות שבשיקול דעת בלי שהוא קובע חובת עדכון את אופן העדכון, ואנחנו מציעים להחליף אותו בסעיף הזה.

עדכון סכומים.

5. (א) הסכומים שלהלן יעודכנו ב-1 בינואר וב-1 ביולי בכל שנה, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי.

(1) הסכום הקבוע בהגדרה "השכר הקובע" שבסעיף 1;
 (2) הסכומים הקבועים בסעיפים 4א(ב), 4א(ג), 4א(ד), 13א(ב) ו-13א(ב)(1).

רק נציין ש-4א(ב) זה תגמול המינימום; 4א(ג) זה גמול מוגדל לפי הכנסה; 4א(ד) זה תגמול לפי הכנסה; 13א(ב) זה בן זוג שמקבל תגמול מוגדל לפי הכנסה; 13א(ב)(1) זה בן זוג שמקבל תגמול לפי הכנסה.

(ב) ירד המדד החדש לעומת המדד הבסיסי, לא יעודכנו הסכומים האמורים בסעיף קטן (א);

(ג) עלה המדד החדש לעומת המדד הבסיסי, יעודכנו הסכומים האמורים בסעיף קטן (א) בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי, ואולם אם המדד שחל מאז המועד האחרון שבו עודכנו סכומים לפי סעיף קטן זה ירד בפועל, יופחת שיעור הירידה במדד משיעור העלייה בהתאם למשך התקופה שבה ירד המדד ולא עודכנו הסכומים.

היו"ר משה גפני:

אותו סעיף כמו שהיה קודם.

גליה מאיר אריכא:

בדיוק אותו הדבר. כל הסעיף הזה הוא בדיוק אותו הדבר.

(ד) בסעיף זה –

"המדד" – מדד החציון הראשון כפי שחושב בהתאם לנתונים הידועים ב-15 בנובמבר באותה שנה, ומדד החציון השני כפי שחושב בהתאם לנתונים הידועים ב-15 בשנה העוקבת.

"המדד הבסיסי" – המדד שחושב לפני המועד שבו עודכנו לאחרונה הסכומים לפי סעיף זה.

"המדד החדש" – לעניין עדכון בינואר, מדד החציון הראשון של השנה שקדמה לו, ולעניין עדכון ביולי, מדד החציון השני של השנה שקדמה לו.

"מדד החציון הראשון" – הממוצע החצי שנתי של מדד השכר בחודשים ינואר עד יוני.

"מדד החציון השני" – הממוצע החצי שנתי של מדד השכר בחודשים יולי עד דצמבר.

"מדד השכר" – מדד השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר בסך כל השירותים הציבוריים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ה) הרשות המוסמכת תפרסם בהודעה ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות לזכויות ניצולי השואה הודעה על הסכומים המעודכנים לפי סעיף זה.

(ו) על אף האמור בסעיף זה, השר הממונה על ביצועו של חוק זה, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לשנות בצו במקרים חריגים את שיעור העדכון של סכומים לפי סעיף זה, לתקופה מוגבלת שתיקבע, ובלבד ששיעור העדכון שייקבע כאמור לא יהיה שלילי.

(7) בסעיף 13א –

(א) בסעיף קטן (א) המילים "או ב4" – יימחקו.

גם זה תיקון טכני לנוכח מחיקת סעיף ב4.

(ב) בסעיף קטן (ב) במקום "בשיעור 166.7% מסך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד המדינה, שדרגת משכורתו היא 20 של הדירוג המינהלי, יבוא "בסכום של 6,114.4 שקלים חדשים.

פה בעצם אנחנו משנים שוב את סכום התגמול של בן זוג, שמקבל תגמול מוגדל לפי הכנסה, לסכום שמשולם לו בפועל. ובסעיף קטן (ב1) אנחנו מדברים על תגמול בן זוג שמקבל תגמול לפי הכנסה.

(ג) בסעיף קטן (ב1) –

(1) ברישה, במקום "בשיעורים" יבוא "בסכומים";

(2) במקום פסקאות (1) עד (3) יבוא –

(1) הייתה לנכה דרגת נכות מ-10% עד 18% - 5,366.21 שקלים חדשים.

(2) הייתה לנכה דרגת נכות מ-19% עד 39% - 5,528.31 שקלים חדשים.

(3) הייתה לנכה דרגת נכות מ-40% עד 49% - 6,114.4 שקלים חדשים.

פסקה 2 עסקה בבן זוג שמקבל תגמול לפי הכנסה, והסעיף הקודם עסק בבן זוג שמקבל תגמול מוגדל לפי הכנסה. אנחנו שינינו את כל ההגדרות שקיימות היום בחוק, שהן נגזרת ממשכורת עובד מדינה לסכום שמשולם בפועל, ועליו מופעל העדכון המדדי.

(8) סעיף 16 – בטל;

זה הסעיף שמקביל לסעיף 15 לחוק נכי רדיפות הנאצים, ואם אתם רוצים, אני אקרא אותו.

סעיף 16 לחוק נכי המלחמה בנאצים, וכותרתו המרת תגמול.

שלומית ארליך:

זה מקביל לסעיף שהקראת קודם לכן, רק שפה מדובר בשלוש שנים במקום בחמש שנים.

גליה מאיר אריכא :

נכון. "הרשות המוסמכת רשאית בהסכמת הנכה, אם היא סבורה שהדבר יעזור לשיקומו, להמיר לו את תגמוליו בסכום חד-פעמי שלא יעלה על סך התגמולים של נכה בדרגת נכותו בזמן ההמרה זכאי לקבלם תוך שלוש שנים. מיום ההמרה ואילך, לא יהיה הנכה זכאי לתגמול לפי חוק זה".

הסעיף הזה בטל.

פרק ד': תחילה והוראות מעבר.

יש פה טעות סופר, וזה צריך להיות פרק ג': תחילה והוראות מעבר.

3. (א) תחילתו של חוק זה ביום כ' בטבת התשפ"ד, 1 בינואר 2024 (להלן – יום התחילה).

כמו שאמרנו, ברגע שהחוק ייכנס לתוקף, נפעיל את העדכון כבר לחודש ינואר אחורה. המשמעות היא שכל מקבלי הקצבאות ביום שבו ייכנס הסעיף לתוקף, יקבלו הפרשים אחורה מינואר.

שלומית ארליך :

כבר עשיתם את הבדיקה וראיתם שזה חיובי?

גליה מאיר אריכא :

עשינו את הבדיקה וזה יהיה עדכון חיובי. כמו שאמר סגן השר, זה בעלות של 60 מיליון שקלים, העדכון הראשון. ב-1 ביולי יהיה עדכון שני.

היו"ר משה גפני :

אני מבקש שיהיה בחוק מה שדיברנו קודם, שתבואו לתת דיווח כללי בנושא הזה אחת לשנה, ולראות מה היה מבחינת המדדים האלה.

גליה מאיר אריכא :

נשמח למסור דיווח גם על המדדים, גם על הסכומים, ונשמח למסור דיווח בהיבט רחב יותר.

היו"ר משה גפני :

שזה יהיה בחוק.

גליה מאיר אריכא :

כן, הצענו נוסח.

ולדימיר בליאק (יש עתיד) :

שבדיווח תהיה התייחסות לנושא הזה.

היו"ר משה גפני :

אמרתי שגם זה צריך להיות בחוק.

ינון אזולאי (ש"ס) :

מה דעתך להכניס בחוק גם את ההצמדה למדד?

היו"ר משה גפני :

עם המענק השנתי? תכף נדבר על זה.

גליה מאיר אריכא :

(ב) על אף האמור בסעיף 4 לחוק נכי רדיפות הנאצים ובסעיף 5 לחוק נכי המלחמה בנאצים, כנוסחם בסעיפים 1 ו-2 לחוק זה, העדכון ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) יהיה לפי שיעור העלייה של מדד החציון הראשון של שנת 2023 לעומת מדד השכר של חודש אוקטובר 2019, כפי שהיה ידוע ביום י"א באדר התש"ף (15 במרץ 2020), ובהפחתה של 7.53%.

אנחנו מבקשים להסדיר מה יהיה מדד הבסיס הראשון לחישוב. בעצם, העדכון הראשון בשיטה הזאת הוא ב-1 בינואר 2024. פה אנחנו רוצים לקבוע שמדד הבסיס שאליו נעשה את ההשוואה, יהיה מדד אוקטובר 2019, בהפחתה של 7.53%. למה? מדד אוקטובר 2019 היה העדכון האחרון שאנחנו ביצענו לפי מדד. מאז אוקטובר 2019, ובגלל שנכנסו לתקופת קורונה, נעשו שלושה עדכונים, ושלושתם נעשו בשיעור של 2.45%, וזה היה מכוח סיכומים ומכוח החלטות ממשלה שנעשו בתקופה הזאת. לכן, בהפחתה של 7.53%, שזה בעצם 2.45% כפול שלוש. תאה, את רוצה להוסיף משהו?

תאה אדרי :

אחרי הקיזוז, העלייה הכוללת היא 3.76% בתגמול מינואר 2024.

היו"ר משה גפני :

בהצעה שלכם יש כמה מעלות. יש מעלה שבאמת הסכום עולה. הוא הופך להיות עדכון שהוא אכן צריך להיות, והוא מעלה את הקצבה שמקבל הנכה או זה שזכאי לה שהוא ניצול שואה. הוא מקבל סכום יותר גבוה, וזה הופך להיות מסודר. זה לא שמתחיל להגיע לכאן ועד שהשרים מביאים וחותרים. כאן זה נעשה אוטומטית, ויש בזה מעלה גדולה ואני מברך על כך.

יש שתי בעיות שצריך למצוא להן פתרון. בעיה אחת, אנחנו רוצים שוועדת הכספים תמשיך לעקוב אחרי מה שקורה בפעילות של נכי רדיפות הנאצים.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

זאת לא בעיה.

היו"ר משה גפני :

לפי הנוסח הנוכחי, אנחנו בעצם נפרדים לשלום, מוחאים לכם כפיים ובוזה תם העניין. זה לא טוב בגלל שעולות בעיות, ואנחנו גם יודעים שכל שנוקפות השנים, מתעוררות בעיות חדשות ודברים שלא חשבנו עליהם קודם. לכן, הדרך הפשוטה היא למצוא ניסוח – גברתי היועצת המשפטית – שיחייב אתכם לבוא לכאן לדיווח אחת לשנה.

שלומית ארליך :

אנחנו יכולים לחשוב על איזשהו ניסוח שאומר שאחת לשנה עד סוף חודש דצמבר.

היו"ר משה גפני :

להכניס שם את העניין של בדיקת המדדים.

גליה מאיר אריכא :

דיווח במובן הרחב יותר, לא רק שמתייחס למדדים אלא במובן הרחב על מצבת הניצולים, זכאיות ואוכלוסיות. באמת במובן הרחב של הדברים, כי גם המעורבות שלכם הייתה במובנים רחבים יותר.

היו"ר משה גפני :

זאת בעיה אחת. צריך למצוא ניסוח ונראה איך עושים את זה.

הבעיה השנייה היא המענק השנתי. אנחנו מדברים על זה הרבה וגם אתם מדברים על זה. הינה, אנחנו הולכים לאשר חוק שעושה סדר, ודווקא פה הוא לא נוגע. אנחנו רוצים תשובה איך אנחנו יכולים להוסיף את זה בחוק. זה משאיר לנו טעם רע בפה. אנחנו עושים פה תיקון חשוב וטוב, ודווקא להם לא.

גליה מאיר אריכא :

אנחנו נעשה את הבדיקה שאתם הצעתם.

ינון אזולאי (ש"ס) :

אני מציע משהו אחר, שנכניס סעיף שמוסיף את זה.

שלומית ארליך :

לא, הם יעשו את הבדיקה. זה גם משהו שלא הובא קודם לכן, אז כדאי. ננסח ונפיץ את זה כך שאפשר יהיה לראות את זה ולהתייחס לזה, ואז נקיים דיון.

ינון אזולאי (ש"ס) :

דיון לא עוזר ; צריך את זה בחוק.

שלומית ארליך :

נעשה את זה. נכניס תיקון, נפיץ את הנוסח. הם יעשו את הבדיקה אצלם - - -

ינון אזולאי (ש"ס) :

באיזה חוק? בחוק הזה נכניס את זה?

שלומית ארליך :

כן, זה תיקון עקיף.

ינון אזולאי (ש"ס) :

כלומר, או שנאשר ונעשה רוויזיה, או שלא נאשר. בסדר, לא נאשר. מקובל.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אנחנו צריכים שהחוק הזה ייכנס לתוקף.

ינון אזולאי (ש"ס) :

ייכנס לתוקף בעוד יום-יומיים.

היו"ר משה גפני :

תכף נחליט.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אנחנו לא רוצים לעכב את החוק.

רונית רוזין :

לגבי המענק השנתי, הייתה טעות לטובת העלייה במענק, ולכן הבדיקות שלנו אחורה יראו שהשיפור למעשה מרע את מצבם. ב-2020 וב-2021 גובה המענק היה 3,991 שקלים. ב-2022 היה תיקון שהעלה אותו ל-6,500 שקל, תוספת שהעלתה מ-3,500 ל-6,500. ההצמדה שהגיעה מייד אחר כך בינואר

2023, לא הצמידה את התוספת למועד ההצמדה, אלא למועד של ה-3,500 ולכן, ההצמדה הייתה 7.5%, וזה עלה ל-7,248 שקלים מייד אחרי התיקון הזה. אנחנו נעשה את הבדיקה.

שלומית ארליך:

איך זה משפיע?

רונית רוזין:

אנחנו צריכים לבדוק קדימה מה המשמעויות.

ינון אזולאי (ש"ס):

אתם לא תחזרו על הטעות הזאת עוד פעם. אנחנו רוצים להסתכל מכאן ולהבא לפי מה שיש להם.

רונית רוזין:

אנחנו נבדוק תקציבית מכאן ולהבא מה המשמעויות, אבל אני אומרת שבינתיים לא הייתה פגיעה אלא להפך.

היו"ר משה גפני:

אני רוצה להגיד לך משהו, גברת רונית, אנחנו רואים גם בחוק שלא מורידים את מה שהיה. אין דבר כזה, אנחנו הולכים ומסתכלים קדימה. אנחנו מתפללים שניצולי השואה המבוגרים יהיו בריאים. בחוק הזה פחות מעניין אותנו עכשיו מה היה. מה שהיה היה, ואנחנו לא יכולים לשנות אותו. בוודאי שאנחנו לא מעוניינים, גם אם הייתה טעות לטובת הניצולים. לא נוגעים בזה. אנחנו מדברים על העיקרון, והעיקרון החוק הזה אומר את מה שהוא אומר, ואנחנו שמחים על כך.

אנחנו לא מבינים ולא יודעים ואין לנו את הנתון למה לא עושים את זה למענק החד-שנתי. הם גם ניזוקים מהעובדה שהם לא מקבלים את זה בתור קצבה חודשית אלא בתור מענק אחת לשנה. בסדר, אנחנו לא מתווכחים על זה עכשיו וזה סיפור בפני עצמו, אבל למה ששיטת העדכון לא תהיה כמו בחוק הזה? את זה אנחנו רוצים. אנחנו מברכים על כך שהייתה טעות לטובת הניצולים, ואנחנו מקווים שתמיד יהיו טעויות לטובת הניצולים. שאף פעם לא יהיו טעויות הפוכות. אבל אנחנו רוצים לתקן את זה.

ינון, אני מכיר את השרים בממשלה. יכולים לבוא השרים ולהגיד: עשינו מאמץ לטובת העניין בתקופה הקשה הזאת שאנחנו נמצאים בה. היהודים האלה, בכל פעם שנותנים להם משהו, הם רוצים עוד. אני מציע שלא נצביע היום אלא בשבוע הבא. נשים את זה בסדר-היום. בפרק הזמן הזה תכינו את הניסוח לגבי זה שאנחנו לא מתנתקים מהרשות ואתם תבואו לפה אחת לשנה. לנסח באופן מחייב ומסודר.

שלומית ארליך:

נעשה סעיף פיקוח שבעיקרון שלו יאמר, שהוועדה תוכל לקבל נתונים אודות זכאותם של ניצולי שואה, תוך פילוח לפי סוג זכאותם, על עלות התגמולים או ההטבות ששולמו באותה שנה, עדכונים שבוצעו בגובה התגמולים בשנה שקדמה למועד הדיווח והשפעת העדכון על סכום התגמול או ההטבה, וגם ביחס לשלוש השנים שקדמו לכך. משהו בסגנון הזה.

היו"ר משה גפני:

דבר שני, במהלך הדיון הגענו למסקנה שאנחנו עושים אפליה. אנחנו מעדכנים את הקצבאות, אבל לא מעדכנים את המענק. אנחנו מבקשים להוסיף גם את העניין הזה. אנחנו לא נוגעים בזה עכשיו.

שלומית ארליך:

לא אפליה.

היו"ר משה גפני:

את צודקת, לא אפליה. אבל זה דבר שנשמע לא טוב. הוא לא בסדר.

גליה מאיר אריכא :

אתה מיטיב עם קבוצה של ניצולי שואה מעגל ראשון, שנמצאת פה, ואתה רוצה להיטיב גם עם קבוצות אחרות שלא מקבלות קצבה חודשית אלא מקבלות מענק.

היו"ר משה גפני :

מה זה שאני מיטיב איתם? היות וזה מה שאנחנו הולכים לעשות עכשיו, על פי ההצעה שלכם, כשאנחנו מסדירים את זה, אנחנו רוצים להסדיר גם את החלק הזה.

גליה מאיר אריכא :

אנחנו נעשה את הבדיקות, ואם יש עוד רעיונות או עוד בדיקות - - -

היו"ר משה גפני :

אנחנו מבקשים לשבוע הבא לפני ההצבעה, גם בעניין הזה להביא נוסח, אם אכן יש הסכמה. בכל מקרה אני במקש להביא נוסח, כי גם אם התשובה תהיה שלילית, חס וחלילה, נחליט פה מה אנחנו עושים עם התשובה השלילית. אני מקווה שלא תהיה תשובה שלילית.
סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

קודם כול, אנחנו מאוד מכבדים את הבקשה, את הדרישה של ועדת הכספים, במיוחד כשהיא באה להיטיב עם עוד קבוצות. זה דבר חשוב מאוד. אני רק מסתכל על לוחות הזמנים, כדי שזה לא ימנע מאלה לקבל ב-1 ביולי.

ינון אזולאי (ש"ס) :

לא, כי ה-15 במאי כבר עבר, וזה יהיה לינואר.

גליה מאיר אריכא :

בכל מקרה אנחנו נערכים לתשלום בתגמול יוני. אני לא חושבת שזה ישנה את לוח הזמנים.

שלומית ארליך :

את מתכוונת לתשלום הפרשים.

בסעיף קטן ב' נפלה טעות בתאריך העברי. במקום י"א באדר התש"ף צריך להיות י"ט.

גליה מאיר אריכא :

איך יכול להיות דבר כזה? זה עבר גם את משרד המשפטים.

אני אמשך בהקראת החוק.

(ג)על אף הוראות סעיף 15 לחוק נכי רדיפות הנאצים וסעיף 16 לחוק נכי המלחמה בנאצים, כנוסחם ערב ביטולם כאמור בסעיפים 1(4) ו-2(8) לחוק זה, מי שערב יום פרסומו של חוק זה קיבל לפי הסעיפים האמורים מענק חד-פעמי, יהיה זכאי לתגמולים חודשיים לפי אותו חוק, בכפוף להגשת בקשה, ומועד הזכאות לתגמולים כאמור יהיה מ-1 בחודש שבו הוגשה הבקשה או מיום פרסומו של חוק זה, לפי המאוחר שבהם.

זה בעצם חידוש האפשרות לקבל קצבה למי שבוצעה לו המרה למענק חד-פעמי. כאן אנחנו מחייבים הגשת בקשה, והזכאות תהיה ממועד הגשת הבקשה, אבל כמובן כמובן שאנחנו אומרים פה לוועדה את מה שאמרנו קודם, שכל מי שאנחנו מכירים, אנחנו פונים אליו באופן אקטיבי.

ינון אזולאי (ש"ס) :

ממתי הוא יוכל להתחיל לקבל?

גליה מאיר אריכא :

מיידית. מבחינתנו מרגע שהחוק הזה יאושר.

שלומית ארליך :

אין מועד להגשת הבקשה, נכון? כלומר, הוא יכול להגיש את הבקשה ברגע שנודע לו, בכל עת.

גליה מאיר אריכא :

כן, ברגע שנודע לו.

ינון אזולאי (ש"ס) :

הוא יקבל את זה רטרואקטיבית?

גליה מאיר אריכא :

מיום הגשת הבקשה. אנחנו מאמינים שזאת קבוצה ריקה, כי חוץ מהניצולים שאנחנו מכירים, אנחנו לא מכירים עוד מישהו שקיבל בעבר ולא פנה לארגון מסוים או לגוף סיוע או לא פנה אלינו. אנחנו קובעים את האפשרות הזאת כדי לכסות את כל המקרים האפשריים, אבל מקרים כאלה לא ידועים לנו.

שלומית ארליך :

רק לשם הבהירות – יהיה זכאי לתגמולים חודשיים לפי אותו חוק. מה זה לפי אותו חוק? זה החוק ערב ביטולו?

גליה מאיר אריכא :

או חוק נכי מלחמה או חוק נכי רדיפות הנאצים.

שלומית ארליך :

לאחר הביטול? הרישה מתייחסת לערב הביטול וכשאומרים לפי אותו חוק, זה לא כל-כך ברור.

גליה מאיר אריכא :

ערב הביטול. אפשר לחדד את זה.

היו"ר משה גפני :

בשבוע הבא, בעזרת השם, נצביע על זה, ואני מבקש את הניסוח לגבי ההופעה בוועדה ולגבי נושא המענק, שיהיה גם באותה חקיקה. לנסח את זה כך שלא נצטרך לקיים דיון אלא להצביע.

סגן שרת התחבורה והבטיחות בדרכים אורי מקלב :

אנחנו מבקשים מאוד להודות לך, אדוני היושב-ראש ולחברי הוועדה על המאמץ, על הנכונות, על העבודה המקצועית שנעשתה פה. אנחנו רואים את זה, וזה משתקף בעבודה המקצועית של הרשות. ראיתם את זה בעבודה של המחלקה המשפטית, שהם הציגו את זה בצורה מקצועית ונעשה מאמץ. אנחנו מודים לכם על שיתוף הפעולה.

היו"ר משה גפני :

תודה רבה לכם, הישיבה נעולה.

ינון אזולאי (ש"ס):

אגב, לשם שינוי, רצוי להודות גם למשרד המשפטים.

הישיבה ננעלה בשעה 11:33.